

Tuomarinkoulutus- lautakunnan toimintakertomus 2020

Tuomarinkoulutuslautakunta
Domarutbildningsnämnden

Tuomarinkoulutus- lautakunnan toimintakertomus 2020

Tuomarinkoulutuslautakunta on vahvistanut tämän kertomuksen kokouksessaan 15.12.2021.

M2021/47

Julkaisija

Tuomarinkoulutuslautakunta

Sisällys

1	Puheenjohtajan katsaus	4
2	Sihteerin katsaus.....	6
3	Käräjänotaarit.....	8
4	Aessorit	10
5	Täydennyskoulutus.....	12
	Liite 1: Tuomarinkoulutuslautakunnan kokoonpano 2020.....	13
	Liite 2: Käräjänotaarien valintakriteerit 2020	14
	Liite 3: Tilastotietoja käräjänotaarien valinnasta 2020.....	16
	Liite 4: Aessoreiden esivalintakriteerit 2020	17
	Liite 5: Esivalintakokeen koeaineisto 2020	18
	Liite 6: Tilastotietoja asessoreiden valinnasta 2020.....	20

1 Puheenjohtajan katsaus

Tuomarinkoulutuslautakunnan neljäs toimintavuosi on merkinnyt uuden yhteistyön aloittamista 1.1.2020 toimintansa aloittaneen Tuomioistuinviraston kanssa. Tuomioistuinviraston kehitysosaston panos tuomioistuinten henkilöstön perehdyttämis- ja täydennyskoulutuksen kehittämiseksi on näkynyt siinä, että kehitysosaston koulustuimien lisäksi myös osaston muu henkilöstö on antanut merkittävän työpanoksensa lautakunnan perustamisessa ja vuonna 2020 toimintansa aloittaneissa niin sanotuissa strategiatyöryhmissä. Näiden strategiatyöryhmien tavoitteena on vuonna 2019 vahvistetun koulutusstrategian täytäntöönpanon ohella suunnitella myös sitä, miten lautakunnan vastuulla oleva koulutussuunnittelu ja lautakunnan ja Tuomioistuinviraston yhteistyö saadaan mahdollisimman sujuvaksi ja miten sitä kautta voidaan kehittää tuomioistuinten henkilöstön perehdytys- ja täydennyskoulutusta vielä aiempaa hyvää tasoa paremmaksi. Lämmin kiitos koko lautakunnalle ja koko kehitysosaston henkilökunnalle suuresta panoksesta ja ansiokkaasta työstä strategiaryhmissä yhteiseksi hyväksi!

Neljäs toimintavuosi on merkinnyt myös mahdollisuutta tarkastella lautakunnan toimintatapoja pidemmällä aikaperspektiivillä. Lautakunta on tämän tarkastelun perusteella vakiinnuttanut toimintatapojaan ja -periaatteitaan sekä käräjänotaarien valintamenettelyssä että asessoreiden esivalinnassa. Vuonna 2020 aloitettiin käräjänotaarien valintaan vaikuttavien niin sanottujen pisteytysperusteiden tarkempi analysointi ja alettiin suunnitella sitä, miten vuonna 2017 luotua valintamenettelyä voitaisiin vielä kehittää. Tästä vaativasta tehtävästä on vastannut lautakunnan oma alatyöryhmä, joka on tehnyt paljon tarkkaa ja ansiokasta työtä valintakriteereitä analysoidessaan. Lämmin kiitos myös alatyöryhmän tehtävänsä sitoutuneille jäsenille, jotka ovat suorittaneet tätä työtä omalla ajallaan, sekä huolellista ja analyttistä työpanostaan valintakriteerien tarkasteluun käyttäneelle lautakunnan sihteerille! Valintakriteerien uudelleen arviointia suoritettiin vuoropuhelussa sidosryhmien, kuten Suomen Lakimiesliiton kanssa. Myös asessorin koulutusohjelman opinto-opas uudistettiin vuonna 2020 lautakunnan sihteerin toimesta.

Vuonna 2020 oikeusministeriön asettama selvityshenkilö laati selvityksen tuomarikoulutusuudistuksen vaikutuksista. Paljon työtä vaatinut selvitys valmistui lokakuussa 2020 ja luovutettiin eduskunnan lakivaliokunnalle. Selvityksen mukaan tuomarikoulutusuudistuksen tavoitteet on pääosin saavutettu ja uudistuksella on ollut myönteisiä vaikutuksia. Erityisen hyvin onnistuneeksi selvityksessä todettiin uusi asessorikoulutusohjelma.

Jatkuvana huolena tuomioistuinten täydennyskoulutuksen osalta on ollut se, että koulutussuunnitteluun ja koulutukseen käytettävissä olevat resurssit ovat selvästi perusteltuihin tarpeisiin nähden alimitoitettuja. Tämän on todennut myös eduskunnan lakivaliokunta (LaVL 11/2021 vp, LaVP 3/2021 vp ja LaVL 22/2018 vp). Lakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota tuomareiden koulutuksen ja tuomarinkoulutuslautakunnan resurssien vähäisyyteen sekä pitänyt tuomareiden koulutukseen käytettävissä olevia voimavaroja riittämättöminä. Koulutusresurssien puute on vaikuttanut muun muassa siihen, ettei asessorikoulutusta jossain määrin vastaavaa koulutusta ole voitu järjestää tuomioistuinten esittelijöille ja tuomioistuinten ulkopuolelta rekrytoituille uusille tuomareille. Lautakunnalla ei ole ollut mahdollisuuksia toteuttaa kaikkia uusia koulutushankkeita, joihin se on nähnyt olevan tarvetta.

Keväällä 2020 puhjenneesta koronaviruspandemiasta huolimatta Tuomioistuinvirasto kykeni toteuttamaan valtaosan tuomioistuinten henkilöstön täydennyskoulutusohjelmasta, mitä voidaan pitää muun muassa naapurimaihin

verrattuna erinomaisena saavutuksena. Mikään ei tietenkään korvaa tärkeitä henkilökohtaisia kohtaamisia ja keskusteluja. Korona-ajan jälkeen paluu uuteen normaaliin voi kuitenkin merkitä sitä, että etäkoulutuksista tulee pysyvä osa tuomioistuinten henkilöstön täydennyskoulutusta niiltä osin kuin se ei haittaa koulutuksen tavoitteiden toteutumista. Tämä tulee varmasti helpottamaan koulutuksiin osallistumista, kun aikaa ei tarvitse käyttää pitkiin matkoihin ja poissaoloihin työpaikoilta.

Tuomarinkoulutuslautakunta kokoontui huhtikuusta lukien etäyhteyksillä. Lautakunnan ydintehtävät kyettiin hoitamaan koronaviruspandemiasta huolimatta pääosin normaalisti.

Nykyinen lautakunta suuntaa viimeiselle toimintavuodelleen 2021 toiveikkaana siitä, että sen viimeisen toimintavuoden aikana kaari toiminnan aloittamisesta toiminnan vakiinnuttamiseen saadaan päätökseen ja toiminnan hyödyt saadaan näkymään myös tuomioistuinten henkilöstön arjessa.

Kirsti Uusitalo
puheenjohtaja

2 Sihteerin katsaus

Tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävistä on säädetty tuomioistuinlaissa (673/2016) ja tuomioistuinharjoittelusta annetussa laissa (674/2016). Lautakunnan tehtävät voidaan tiivistää kolmeksi kokonaisuudeksi, jotka ovat kärjänotaarit, asessorit ja täydennyskoulutus. Näiden kokonaisuuksien alle kuuluvia, kertomusvuonna 1.1.2020–31.12.2020 suoritettuja toimenpiteitä on selostettu jäljempänä jaksoissa 3–5.

Tuomioistuinlain 21 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan tuomarinkoulutuslautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan kokoonpano on esitetty liitteessä 1. Lautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet ovat sivutoimisia.

Kertomusvuoden alussa lautakunnan kokoonpanossa tapahtui tuomioistuinlain muuttamisesta (L 209/2019) seurannut muutos, kun lautakunnan Tuomioistuinvirastoa edustavana jäsenenä aloitti erityisasiantuntija Kati Kivistö ja hänen henkilökohtaisena varajäsenenään asiantuntija Aino Weissenfelt 1.1.2020 alkaen. Valtioneuvosto myönsi 11.6.2020 tekemällään päätöksellä asianajaja Risto Sipilälle eron lautakunnan jäsenen tehtävästä ja nimitti hänen seuraajakseen asianajaja Jyrki Piiparisen 15.6.2020 alkaen sekä myönsi asianajaja Hanna Räihä-Mäntyharjulle eron lautakunnan varajäsenen tehtävästä ja nimitti hänen seuraajakseen asianajaja Sinikka Kelhän 15.6.2020 alkaen.

Lautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana yhteensä 12 kertaa. Kokouksista 9 järjestettiin koronaviruspandemian vuoksi etäkokouksina. Lautakunnalla on asioiden valmistelua varten asessori-, kärjänotaari- ja täydennyskoulutustyöryhmät, joista kärjänotaarityöryhmä on kokoontunut kertomusvuoden aikana 4 kertaa ja sen alatyöryhmät yhteensä 5 kertaa.

Tuomioistuinlain 21 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan tuomarinkoulutuslautakunnalla on sihteeri, joka valmistelee ja esittelee lautakunnassa esillä olevat asiat sekä huolehtii lautakunnan muun toiminnan järjestämisestä. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan Tuomioistuinvirasto huolehtii lautakunnan muiden sihteeripalveluiden järjestämisestä ja voi osoittaa henkilöstöään lautakunnan tehtävien hoitamista varten.

Lautakunnan toimistossa työskentelevän henkilöstön muodostivat sihteeri ja Tuomioistuinviraston lautakunnan tehtävien hoitamista varten osoittama assistentti. Lisäksi Tuomioistuinvirasto osoitti keväällä korkeakouluharjoittelijan avustamaan lautakunnan tehtävien hoitamisessa. Lautakunnan toimiston laskennalliset henkilöstöresurssit olivat 2,25 henkilötyövuotta. Lautakunta sai tukea toimintaansa Tuomioistuinvirastolta, erityisesti osaamisen kehittämisen tiimiltä.

Tuomioistuinlain 19 a luvun 2 §:n 2 momentin 14 kohdan mukaan Tuomioistuinvirasto tekee oikeusministeriölle ehdotuksen tuomarinkoulutuslautakunnan toimintamenomäärärahoista ja päättää määrärahojen jakamisesta lautakunnalle sekä huolehtii muista lautakunnan keskushallintotehtävistä.

Lautakunnan toimintaan oli varattu määrärahaa 230 000 euroa. Toteutuneet toimintamenot olivat noin 217 000 euroa. Suurimmat menoerät olivat henkilöstökulut ja lautakunnan toimintaan liittyvien ulkopuolisten palvelujen ostot. Toimintamenot laskivat kertomusvuonna tilapäisesti koronaviruspandemian vuoksi, koska osa suunnitelluista toimenpiteistä jäi toteutumatta.

Lautakunnan toimisto sijaitsee Vantaalla Tuomioistuinviraston toimitiloissa, jonne lautakunta muutti korkeimman oikeuden toimitiloista kertomusvuoden alussa. Muutto työllisti lautakunnan toimistoa, mutta se sujui hyvin. Kiitokset oikeusministeriön,

korkeimman oikeuden, tuomarivalintalautakunnan ja Tuomioistuinviraston henkilöstölle hyvästä yhteistyöstä muuton järjestämisessä ja toteuttamisessa!

Lautakunnan toimistoa työllistivät vuosittain toistuvien työtehtävien lisäksi merkittävästi Tuomioistuinviraston yhteyteen siirtyminen sekä hallinnollisten asioiden asianhallintajärjestelmän hankinta- ja käyttöönottohanke (HILDA). Lautakunnan henkilöstö esiintyi tilaisuuksissa, joissa käsiteltiin lautakunnan tehtäviin kuuluvia asioita. Lisäksi lautakunta tuki selvitystoimia, jotka koskivat tuomioistuinlaitoksen henkilöstön osaamisen kehittämistä.

Vuosi 2020 oli lautakunnan neljäs ja jäi historiaan erityisesti koronaviruspandemian ja poikkeusolojen vuoksi. Koronaviruspandemia aiheutti lautakunnan toimistolle ennakoimatonta ja ylimääräistä työtä. Lautakunnan keskeisimmät tehtävät kyettiin hoitamaan töitä voimakkaasti priorisoimalla. Niukkojen resurssien vuoksi vähemmän kiireelliset työt jouduttiin siirtämään tuleville vuosille. Lautakunnan toimiston työpanosta on tulevaisuudessa tarpeen kohdentaa siirtyneisiin työtehtäviin, kuten lautakunnan ja Tuomioistuinviraston yhteistyömuotojen vakiinnuttamiseen sekä lautakunnan prosessien kehittämiseen.

Jaakko Turunen
sihteeri

3 Käräjänotaarit

Tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävänä on

- huolehtia tuomioistuinharjoittelupaikkojen keskitetyn hakumenettelyn järjestämisestä sekä käräjänotaarien valinnasta ja nimittämisestä;
- julistaa tuomioistuinharjoittelupaikat haettaviksi keskitetysti kerran vuodessa sekä päättää tarvittaessa käräjänotaarin viran uudelleen haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta ja viranhaun peruuttamisesta;
- antaa käräjäoikeuksille, hovioikeuksille ja hallinto-oikeuksille ohjeita käräjänotaarien harjoittelusuunnitelman sisällöstä; sekä
- myöntää hakemuksesta varatuomarin arvonimi.

Tuomioistuinharjoittelusta annetun lain mukaan tuomioistuinharjoittelulla tarkoitetaan käräjäoikeuden, hovioikeuden ja hallinto-oikeuden lainkäyttötehtäviin perehdyttävää käräjänotaarien harjoittelujärjestelmää. Harjoitteluun kuuluu kaksi kuuden kuukauden pituista harjoittelujaksoa, joista ensimmäinen suoritetaan käräjäoikeudessa ja toinen käräjäoikeudessa, hovioikeudessa tai hallinto-oikeudessa. Tuomioistuinharjoitteluun valinta tapahtuu nimittämällä hakija käräjänotaariksi harjoittelujaksoa vastaavaksi määrääjäksi. Käräjänotaarit nimittää tuomarinkoulutuslautakunta.

Käräjänotaariksi voidaan nimittää oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut, jolla on lainkäyttötehtävissä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet sekä soveltuvuus oikeudelliseen ratkaisutoimintaan. Käräjänotaariksi nimitettävän on täytettävä myös kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset.

Tuomioistuinharjoittelusta annetun lain mukaan arvioitaessa hakijan soveltuvuutta oikeudelliseen ratkaisutoimintaan otetaan huomioon hakijan opintomenestys, opintojen perusteella tai muutoin osoitettu oikeudellinen osaaminen sekä työkokemus. Hakijan henkilökohtaisia ominaisuuksia voidaan arvioida haastattelemalla. Hakijan suostumuksella hänestä voidaan hankkia myös lausunto tai muuta selvitystä. Tuomioistuinharjoittelusta annetun lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 7/2016 vp s. 126) mukaan tuomarinkoulutuslautakunta määrittää tuomioistuinharjoittelijoiden valintaan liittyvät valtakunnalliset, laissa olevia nimitysperusteita ja valintaperusteita täsmentävät valintakriteerit. Lautakunnan tämän pohjalta määrittämät käräjänotaarien valintakriteerit (pisteytysperusteet) on esitetty liitteessä 2.

Tuomarinkoulutuslautakunta toimeenpani tuomioistuinharjoittelupaikkojen keskitetyn valtakunnallisen hakumenettelyn ja nimitti käräjänotaarit. Täytettävänä olivat vuonna 2021 alkavat käräjänotaarin virkasuhteet. Virkasuhteita oli kaikissa 20 käräjäoikeudessa.

Hakumenettely avattiin julkaisemalla hakuilmoitus helmikuussa 2020. Hakemuksia saapui määrääjässä 366.

Hakijoiden opintomenestys, työkokemus ja osoitettu oikeudellinen osaaminen pisteytettiin lautakunnan vahvistamien valintakriteerien mukaisesti. Haastateltaviksi kutsuttiin valintakriteerien määräämässä järjestyksessä 258 hakijaa. Haastattelut tapahtuivat käräjäoikeuksissa. Haastattelut suoritettiin lautakunnan antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Lautakunta nimitti marraskuussa 2020 käräjänotaareiksi 145 hakukohteittain eninteen pisteitä saanutta hakijaa sen jälkeen, kun harjoittelupaikkojen määrä oli varmistunut tulosneuvotteluissa ja tuomioistuimet olivat määrittäneet harjoittelun alkamisajankohdat.

Pisterajat hakukohteittain sekä käräjänotaarin virkasuhteisiin hakeneiden ja niihin nimitettyjen syntymävuosi- ja sukupuoli-jakaumat on esitetty liitteessä 3.

Keskitetyn hakumenettelyn lisäksi lautakunta käsitteli 18 erillistä käräjänotaarien nimittämisasiaa, joissa aiemmin tehdyn nimityksen peruuttamisen, harjoittelun keskeyttämisen tai muun syyn vuoksi oli tarpeen tehdä uusi nimityspäätös. Lisäksi lautakunta julisti Ahvenanmaan käräjäoikeuteen sijoitetun harjoittelupaikan uudelleen haettavaksi.

Tuomioistuinharjoittelusta annetun lain mukaan käräjänotaarille on harjoittelupaikassa laadittava harjoittelusuunnitelma, jossa määritellään harjoittelun tavoitteet ja sisältö. Harjoittelu koostuu työharjoittelusta, koulutuksesta ja seurannasta. Käräjänotaarilla on velvollisuus osallistua harjoittelupaikassa järjestettävään koulutukseen sekä käräjänotaareille järjestettävään yhteiseen koulutukseen. Koulutuksen tavoitteena on kehittää käräjänotaarin laintuntemusta ja oikeudellista osaamista sekä antaa erityisesti valmiuksia oikeudelliseen ratkaisutoimintaan.

Kertomusvuoden aikana käräjänotaareille järjestettiin yhteistä koulutusta koronaviruspandemiasta aiheutuneet rajoitukset huomioon ottaen sekä tarjottiin verkko-opiskelumateriaalia. Käräjänotaarien harjoittelun järjestämisestä on annettu lautakunnan ohje, joka uudistettiin kertomusvuoden aikana.

Kertomusvuonna lautakunta myönsi tuomioistuinharjoittelun suorittaneille hakemuksesta yhteensä 144 varatuomarin arvonimeä. Osoituksena arvonimen myöntämisestä hakijalle annettiin lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittama ja lautakunnan sinetillä varustettu todistus.

Kertomusvuoden aikana lautakunta aloitti käräjänotaarien valintakriteerien (pisteytysperusteiden) kokonaistarkastelun.

4 Aessorit

Tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävänä on

- huolehtia asessorin virkoja koskevan hakumenettelyn järjestämisestä sekä asessoreiden esivalinnasta;
- päättää asessorin viran haettavaksi julistamisesta, viran uudelleen haettavaksi julistamisesta, hakuajan jatkamisesta ja viranhaun peruuttamisesta;
- huolehtia asessoreiden esivalintaan liittyvän esivalintakokeen suunnittelusta ja järjestämisestä;
- huolehtia asessorin koulutusohjelman suunnittelusta;
- antaa hovioikeuksille, hallinto-oikeuksille, markkinaoikeudelle, työtuomioistuimelle ja vakuutusosastoille ohjeita asessorin henkilökohtaisen opintosuunnitelman sisällöstä;
- huolehtia asessorin lopputyön tai loppukokeen suunnittelusta ja järjestämisestä; sekä
- myöntää hakemuksesta oikeus käyttää tuomarikoulutetun nimikettä.

Tuomioistuinlain mukaan hovioikeudessa, hallinto-oikeudessa, markkinaoikeudessa, työtuomioistuimessa ja vakuutusosastossa voi olla koulutustarkoituksessa määrääjäksi täytettäviä asessorin virkoja, joihin nimitetään kolmeksi vuodeksi. Aessorin nimittämisessä noudatetaan, mitä tuomioistuinlaissa säädetään tuomarin nimittämisestä määräaikaan virkasuhteeseen.

Aessoriksi voidaan nimittää oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut oikeamielinen Suomen kansalainen, joka aikaisemmalla toiminnallaan tuomioistuimessa tai muussa tehtävässä on osoittanut, että hänellä on täytettävänä olevan viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämä perehtyneisyys viran tehtäväalaa sekä tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet. Aessoriksi nimitettävällä on oltava vähintään kolmen vuoden kokemus tuomarin, tuomioistuimen esittelijän tai valmistelijan, syyttäjän, asianajajan tai oikeusavustajan tehtävästä taikka muusta sellaisesta lakimiestehtävästä, jonka voidaan katsoa antavan valmiuksia tuomarin tehtävään. Lisäksi edellytetään, että asessoriksi nimitettävä on suorittanut hyväksytysti lautakunnan järjestämän esivalintakokeen, jossa on osoitettava tuomarin tehtävässä toimimista koskevien keskeisten säännösten ja yleisten periaatteiden tuntemus. Aessoriksi nimitettävän on täytettävä myös kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset.

Tuomioistuinlain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 7/2016 vp s. 119) mukaan tuomarinkoulutuslautakunta määrittää asessorien valintaan liittyvät valtakunnalliset valintakriteerit, joilla täsmennetään laissa olevia valinta- ja nimitysperusteita. Hallituksen esityksen mukaan hakuasiakirjat pisteytetään hakijan opintomenestyksen, hakijan työkokemuksen ja muun pätevöitymisen perusteella. Lautakunnan tämän pohjalta määrittämät asessoreiden esivalintakriteerit (pisteytysperusteet) on esitetty liitteessä 4.

Tuomarinkoulutuslautakunta toimeenpani asessorin virkoja koskevan hakumenettelyn ja asessoreiden esivalinnan. Täytettäviä virkoja oli yhteensä 22. Virat oli sijoitettu hovioikeuksiin, hallinto-oikeuksiin, vakuutusosastoon ja Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen.

Hakumenettely avattiin julkaisemalla hakuilmoitus marraskuussa 2019. Hakuajan päättymisen jälkeen lautakunta päätti julistaa Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen

sijoitetun asessorin viran uudelleen haettavaksi. Hakemuksia saapui määräajassa 112. Hakijoista 2 haki uudelleen haettavaksi julistettua Ahvenanmaan hallintotuomioistuimeen sijoitettua asessorin virkaa.

Lautakunta järjesti asessorin virkoja hakeneille esivalintakokeen. Kokeen hyväksytty suoritus on osa asessorin viran kelpoisuusvaatimuksia. Esivalintakokeen koeaineisto koostui oikeustieteellisestä kirjallisuudesta ja oikeustapauksista. Koeaineisto on esitetty liitteessä 5.

Esivalintakoe koostui esseekysymyksistä. Koe järjestettiin helmikuussa 2020 samanaikaisesti seitsemällä paikkakunnalla eri puolilla Suomea. Lautakunta vahvisti koetuloksen maaliskuussa 2020. Kokeeseen osallistui 58 hakijaa. Kokeen suoritti hyväksytysti 44 hakijaa eli noin 76 % kokeeseen osallistuneista hakijoista. Osa hakijoista oli suorittanut kokeen hyväksytysti jo edellisenä vuonna. Esivalintakokeen arvostelusta ei tehty oikaisuvaatimuksia.

Esivalintakokeen hyväksytysti suorittaneiden hakijoiden opintomenestys, työkokemus ja muu pätevytyminen pisteytettiin lautakunnan vahvistamien esivalintakriteerien mukaisesti.

Lautakunta vahvisti asessoreiden esivalinnan huhtikuussa 2020. Esivalinnan jälkeen asessorin virkojen sijoituspaikkoina olevat tuomioistuimet arvioivat hakijoita myös haastatteluin. Tuomioistuimet tekivät esivalinnan ja oman arviointinsa pohjalta nimitysesityksensä korkeimmalle oikeudelle ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus nimittivät asessorit. Asessorin virkoja hakeneiden ja niihin nimitettyjen työnantajat sekä syntymävuosi- ja sukupuolijakaumat on esitetty liitteessä 6.

Kertomusvuoden aikana lautakunta toimeenpani Rovaniemen ja Vaasan hovioikeuksien asessorin virkojen erillishaun.

Tuomioistuinlain mukaan asessorin on toimikautensa aikana osallistuttava tuomarikoulutuslautakunnan suunnittelemaan koulutusohjelmaan hänelle koulutuspaikassa laaditun henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti. Asessorin koulutusohjelma rakentuu työssä oppimisesta, palautteesta ja arvioinnista sekä koulutuksesta. Koulutuksen tavoitteena on syventää asessorin laintuntemusta ja oikeudellista osaamista sekä antaa hänelle hyvät valmiudet itsenäiseen oikeudelliseen ratkaisutoimintaan myös laajoissa ja vaikeissa asioissa.

Kertomusvuoden aikana asessoreille järjestettiin koulutusta koulutusohjelman mukaisesti koronaviruspandemiasta aiheutuneet rajoitukset huomioon ottaen. Asessorin koulutusohjelma ja henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS) on määritelty lautakunnan vahvistamassa opinto-oppaassa, joka uudistettiin kertomusvuoden aikana.

Kertomusvuonna lautakunta myönsi ensimmäistä kertaa tuomarikoulutetun nimikkeitä. Asessorin koulutusohjelman suorittaneille myönnettiin hakemuksesta yhteensä 15 tuomarikoulutetun nimikettä. Osoituksena nimikkeen myöntämisestä hakijalle annettiin lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittama ja lautakunnan sinetillä varustettu todistus.

5 Täydennyskoulutus

Tuomarinkoulutuslautakunnan tehtävänä on

- huolehtia tuomioistuinten jäsenille, esittelijöille, valmistelijoille, käräjänotaareille ja muulle henkilöstölle järjestettävän koulutuksen suunnittelusta yhteistyössä Tuomioistuinviraston ja tuomioistuinten kanssa; sekä
- antaa pyynnöstä Tuomioistuinvirastolle lausunto tuomioistuinlaitoksen johtamiskoulutukseen tai muuhun koulutukseen valittavista henkilöistä.

Tuomarinkoulutuslautakunta vahvisti vuonna 2019 tuomioistuinten henkilöstön osaamisen kehittämisen strategian vuosille 2019–2024. Strategia kattaa tuomarit, kansliahenkilökunnan, haastemiehet ja muun tuomioistuinten henkilöstön. Strategiaan voi tutustua tuomarinkoulutuslautakunnan verkkosivuilla.

Kertomusvuoden aikana lautakunta laati vuonna 2019 hyväksytyyn tuomioistuinten henkilöstön osaamisen kehittämisen strategian täytäntöönpanosuunnitelman ja käynnisti sitä koskevan täytäntöönpanotyön. Strategian täytäntöönpanoa varten perustettiin 12 työryhmää, joiden on määrä saada työnsä päätökseen vuoden 2021 loppuun mennessä. Strategian täytäntöönpanotyötä käsiteltiin syyskuussa 2020 järjestetyssä lautakunnan strategiapäivässä.

Tuomioistuinten henkilöstölle järjestettävä valtakunnallinen koulutus perustuu lautakunnan vahvistamaan koulutussuunnitelmaan. Lautakunta vahvisti lokakuussa 2020 Tuomioistuinviraston osaamisen kehittämisen tiimin valmisteleman koulutussuunnitelman vuodelle 2021. Koulutussuunnitelmaan voi tutustua oikeushallinnon intranetissä.

Kertomusvuoden aikana lautakunta suunnitteli koulutussuunnitelman laatimiseen ja vahvistamiseen liittyviä prosesseja yhteistyössä Tuomioistuinviraston kanssa.

Liite 1:

Tuomarinkoulutuslautakunnan kokoonpano 2020

Jäsenet

puheenjohtaja
oikeusneuvos Kirsti Uusitalo,
korkein oikeus

varapuheenjohtaja
oikeusneuvos Eija Siitari,
korkein hallinto-oikeus

käräjätuomari Mika Illman,
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus

ylituomari Jaakko Kellosalo,
Vaasan hallinto-oikeus

laamanni Juha Nieminen,
Pohjois-Savon kärjäoikeus

vakuutusoikeustuomari Pekka Patrakka,
vakuutusoiikeus

valtionsyyttäjä Ritva Sahavirta,
Valtakunnansyyttäjän toimisto

asianajaja Risto Sipilä (15.6.2020 asti)
asianajaja Jyrki Piiparinen (15.6.2020
alkaen)

rikosoikeuden professori Sakari
Melander, Helsingin yliopisto

erityisasiantuntija Kati Kivistö,
Tuomioistuinvirasto

Varajäsenet

laamanni Tuomas Nurmi,
Helsingin kärjäoikeus

hovioikeudenneuvos Katariina Sorvari,
Turun hovioikeus

kansliapäällikkö Emil Waris,
korkein hallinto-oikeus

hovioikeudenneuvos Minna Koskinen,
Itä-Suomen hovioikeus

käräjätuomari Jussi Sippola,
Helsingin kärjäoikeus

käräjätuomari Ahti Kontturi,
Oulun kärjäoikeus

aluesyyttäjä Kirsi Männikkö,
Pohjois-Suomen syyttäjälää

asianajaja Hanna Rähä-Mäntyharju
(15.6.2020 asti)
asianajaja Sinikka Kelhä (15.6.2020
alkaen)

perhe- ja jäämistöoikeuden professori
Tuulikki Mikkola, Turun yliopisto

asiantuntija Aino Weissenfelt,
Tuomioistuinvirasto

Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari Jaakko Turunen ja assistenttina filosofian maisteri Iida Saarenmaa.

Liite 2: Käräjänotaarien valintakriteerit 2020

Opintomenestys

Pakollisten aineopintojen arvosanojen keskiarvo

- 4,00–5,00 = 5,0 pistettä
- 3,50–3,99 = 4,0 pistettä
- 3,00–3,49 = 2,0 pistettä

Tutkielman arvosana

- L tai 10/10 tai 5/5 = 5,0 pistettä
- E tai 9/10 = 4,0 pistettä
- 4/5 = 3,0 pistettä
- M tai 8/10 = 2,0 pistettä
- 3/5 = 1,0 piste

Työkokemus

Oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeinen työkokemus enintään kolmelta työvuodelta

- kokoaikainen lakimiestehtävä tai muu normien soveltamista sisältänyt kokoaikatyö 0,5 pistettä / puoli vuotta
- osa-aikatyö, jossa työaika vähintään 50 % normaalityöajasta, puolet kokoaikatyön pisteistä

Muu osoitettu oikeudellinen osaaminen

Muu korkeakoulututkinto enintään 1,0 pistettä

- OTL- tai OTT-tutkinto = 1,0 pistettä
- LL.M- tai MBA-tutkinto = 1,0 pistettä
- muu ylempi korkeakoulututkinto kuin OTM-tutkinto = 1,0 pistettä

Merkittävä julkaisutoiminta enintään 0,5 pistettä

- oikeustieteellinen monografia = 0,5 pistettä
- kirjoitus oikeustieteellisessä aikakauslehdessä tai vastaavassa julkaisussa = 0,5 pistettä

Haastattelu

Haastattelusta on mahdollista saada enintään 6 pistettä.

Jos hakija saa haastattelusta 0 pistettä, on haastattelun perusteella arvioitu, että hakijalta puuttuvat riittävät ominaisuudet tuomioistuimessa työskentelyyn.

Tasapistesäännöt

Kun useampi hakija päätyy samaan pistemäärään eikä heitä kaikkia voida valita, hakijat laitetaan järjestykseen:

- I) hakukohteiden etusijajärjestyksen
 - II) haastattelusta saadun pistemäärän
 - III) OTM -tutkielman arvosanasta saadun pistemäärän
 - IV) pakollisten aineopintojen arvosanojen keskiarvosta saadun pistemäärän
 - V) työkokemuksesta saadun pistemäärän
 - VI) arvonnän
- perusteella.

Liite 3: Tilastotietoja käräjänotaarien valinnasta 2020

Syntymävuosi	Hakijat	Valitut
1960–1969	1 %	-
1970–1979	7 %	8 %
1980–1989	33 %	31 %
1990–1999	59 %	61 %

Sukupuoli	Hakijat	Valitut
Mies	30 %	24 %
Nainen	70 %	76 %

TUOMIOISTUINHARJOITTELUUN VALITTUJEN ALIMMAT PISTEET 2020

Hakukohde	Alin pistemäärä
Ahvenanmaan käräjäoikeus	8,0
Etelä-Karjalan käräjäoikeus	11,0
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus	11,0
Etelä-Savon käräjäoikeus	11,0
Helsingin käräjäoikeus	13,5
Helsingin käräjäoikeus, kielivirka	-
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus	12,5
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus, kielivirka	-
Kainuun käräjäoikeus	10,5
Kanta-Hämeen käräjäoikeus	12,5
Keski-Suomen käräjäoikeus	11,0
Kymenlaakson käräjäoikeus	11,0
Lapin käräjäoikeus	10,5
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus	12,0
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus, kielivirka	12,0
Oulun käräjäoikeus	11,0
Pirkanmaan käräjäoikeus	11,0
Pohjanmaan käräjäoikeus	-
Pohjanmaan käräjäoikeus, kielivirka	8,5
Pohjois-Karjalan käräjäoikeus	10,5
Pohjois-Savon käräjäoikeus	11,0
Päijät-Hämeen käräjäoikeus	11,5
Satakunnan käräjäoikeus	11,0
Varsinais-Suomen käräjäoikeus	12,0
Varsinais-Suomen käräjäoikeus, kielivirka	-
Kaikki hakukohteet	8,0

Vuonna 2020 tuomioistuinharjoitteluun valittujen hakijoiden harjoittelu alkaa vuoden 2021 aikana.

Liite 4: Aessoreiden esivalintakriteerit 2020

Opintomenestys

Pakollisten aineopintojen arvosanojen keskiarvo

- 4,00–5,00 = 6,0 pistettä
- 3,50–3,99 = 4,0 pistettä
- 3,00–3,49 = 2,0 pistettä

Tutkielman arvosana

- L tai 10/10 tai 5/5 = 6,0 pistettä
- E tai 9/10 = 4,0 pistettä
- 4/5 = 3,0 pistettä
- M tai 8/10 = 2,0 pistettä
- 3/5 = 1,0 pistettä

Työkokemus

Oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeinen työkokemus (ml. auskultointi) enintään kuudelta työvuodelta

- tuomioistuinlain 18 luvun 2 §:ssä nimenomaisesti mainittu kokoaikainen tehtävä (tuomari, tuomioistuimen esittelijä tai valmistelija, syyttäjä, asianajaja tai oikeusavustaja) 1,0 pistettä/vuosi
- muu kokoaikainen lakimiestehtävä 0,5 pistettä/vuosi
- osa-aikatyö, jossa työaika vähintään 50 % normaalityöajasta, puolet kokoaikatyön pisteistä

Muu pätevytyminen

Muu pätevytyminen enintään 2,0 pistettä

- OTT-tutkinto 1,0 pistettä
- OTL- tai LL.M-tutkinto 0,5 pistettä
- muu ylempi korkeakoulututkinto kuin OTM-tutkinto 0,5 pistettä
- merkittävä julkaisutoiminta 0,5 pistettä
- toisen kotimaisen kielen (muu kuin äidinkieli) erinomainen suullinen ja kirjallinen taito 0,5 pistettä

Liite 5: Esivalintakokeen koeaineisto 2020

Kirjallisuus

- 1) Juha Lavapuro: Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen noudattamien tulkintaperiaatteiden kansallisesta sovellettavuudesta. Defensor Legis 4/2011, s. 467–479.
- 2) Antti Tapanila: Tuomarin esteellisyys työoveruuden perusteella. Defensor Legis 2/2009, s. 207–227.
- 3) Anu Punavaara: Lainvoimainen rikostuomio tai vireillä oleva rikosprosessi verovalitusasian päätösharkinnassa hallintotuomioistuimessa – onko todistusvaikutusta tai oikeusvoimaa? Verotus 5/2019, s. 613–625.
- 4) Matti Tolvanen: Asianomistaja-asianosaisista ja asianomistajatodistajista. Defensor Legis 2/2016, s. 196–204.
- 5) Sonya Walkila: Euroopan unionin perusoikeuskirja EU-tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Defensor Legis 6/2011, s. 813–820.
- 6) Anna Nylund: Begränsningen av tillgången till den andra instansen i tvistemål i ett nordiskt perspektiv. JFT 5–6/2015, s. 431–450.
- 7) Timo Saranpää: Teemapreklusiosta dispositiivisessa riita-asiassa. Defensor Legis 5/2014, s. 699–720.
- 8) Jaakko Rautio: Asianomistaja todistajana. Defensor Legis 4/2016, s. 707–712.
- 9) Ida Koivisto: Oikeusturva – kehittyvä perusoikeus? Lakimies 6/2013, s. 1032–1054.
- 10) Tuomas Hupli: Syytetyn aktivoituminen käräjäoikeuden tuomion jälkeen. Lakimies 2/2011, s. 227–247.
- 11) Gisela Knuts: Domarens förlikningsverksamhet och rätten till rättvis rättegång. JFT 2–4/2017, s. 210–232.
- 12) Eva Storskrubb: Några tankar om hur EU-rättens tentakler genomtränger processrätten. JFT 2–4/2017, s. 360–383.
- 13) HE 46/2014 vp (Hallituksen esitys eduskunnalle oikeudenkäymiskaaren 17 luvun ja siihen liittyvän todistelua yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi), s. 45–122.
- 14) HE 78/2000 vp (Hallituksen esitys Eduskunnalle tuomarin esteellisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi), s. 24–51.
- 15) Euroopan unionin neuvoston puitepäätös, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä, 2002/584/YOS (Euroopan yhteisöjen virallinen lehti L 190 18. heinäkuuta 2002, s. 1–18).

Korkein oikeus

KKO 2012:45

KKO 2015:14

KKO 2015:39

KKO 2015:73

KKO 2016:34

KKO 2016:96

KKO 2017:65

KKO 2017:70

KKO 2019:12

KKO 2019:103

KKO päätös 1128 diaarinumero R2018/760 annettu 20.6.2019

Korkein hallinto-oikeus

KHO 2008:25

KHO 2016:180

KHO 2017:148

KHO 2017:151

KHO 2019:3

KHO 2019:118

Euroopan unionin tuomioistuin

EUT:n tuomio asiassa C-122/15 (ECLI:EU:C:2016:391)

EUT:n tuomio asiassa C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898)

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

EIT 20.11.2011 Nejdet Sahin ja Perihan Sahin v. Turkki

EIT 4.6.2019 Sigurdur Einarsson ym. v. Islanti

Liite 6: Tilastotietoja asessoreiden valinnasta 2020

Syntymävuosi	Hakijat	Valitut
1960–1969	4 %	-
1970–1979	12 %	13 %
1980–1989	79 %	87 %
1990–1999	5 %	-

Sukupuoli	Hakijat	Valitut
Mies	31 %	30 %
Nainen	69 %	70 %

Työantaja	Hakijat	Valitut
Tuomioistuin	75 %	91 %
Syyttäjälaitos	2 %	-
Oikeusapu	4 %	-
Muu julkishallinto	13 %	9 %
Asianajoala	2 %	-
Muu yksityinen sektori	4 %	-
Muut	-	-

Yllä esitetty työantajatieto on hakemuksen jättämisaikajankohdan mukainen.

Yhteystiedot

Tuomarinkoulutuslautakunta

Käyntiosoite: Silkkitehtaantie 5 C, Vantaa

Postiosoite: PL 150, 00085 Tuomioistuinvirasto

Puhelin: 029 56 50508

tuomarinkoulutuslautakunta.om@oikeus.fi

www.tuomarinkoulutuslautakunta.fi

